

Mattilsynet

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INFO FRA MATTILSYNET

Møte Sveio sau og geit 22.05.2018

Olav Tørresdal

Spesialinspektør avdeling for Sunnhordland
og Haugalandet

OVERFØRING SMÅFE.

Ny dyrehelseforskrift på gang

- **Ny dyrehelseforskrift sendt departementet før jul.**
- **Sauer og geiter kan ikke flyttes mellom småferegioner**
- **Småfe kan ikke flyttes ut av Rogaland fylke**
- **Rogaland og Agder er en region**
- **Hordaland og Sogn og Fjordane er en region**
- **Sveio og Etne blir en del av Rogaland.**

Overføring småfe forts.

Dette betyr:

- Sau fra Etne og Sveio kan selges til og kjøpes fra Rogaland.**
- Det kan ikke selges til eller kjøpes sau fra resten av Hordaland**
- Det vil ikke være nødvendig med søknad ved kjøp av ver fra resten av Haugalandet**
- I og med at forskriften ennå ikke er trådt i kraft kreves søknad i dag.**

Overføring småfe forts.

Unntak:

- overføring til utmarksbeiter
- evt for å opprettholde bevaringsverdige raser, men likevel ikke sau ut av Rogaland

Overføring over sonegrensa. Soneforskrift Rogaland

- a) Sone Nord-Rogaland: Omfattar kommunane Haugesund, Tysvær, Karmøy, Bokn, Utsira, Vindafjord, Sauda og Suldal.

- b) Sone Midt-Rogaland: Omfattar kommunane Kvitsøy, Rennesøy, Finnøy, Hjelmeland, Strand, Stavanger, Sandnes, Randaberg, Sola, Forsand, Gjesdal, Time, Klepp og Hå.

- c) Sone Sør-Rogaland: Omfattar kommunane Bjerkreim, Eigersund, Lund, Sokndal.

Soneforskrift Rogaland

Det er forbudt å føre småfe over sonegrensene.

Få om noen dispensasjonsmuligheter

Bakgrunn er først og fremst fotråtesituasjonen, men også pga skrapesjuka og mædi.

Overføring av hodyr

Forbudt å flytte hunndyr av sau fra en besetning til en annen. Det gjelder også innen samme fylke og sone.

Mattilsynet kan etter søknad gi dispensasjon fra forbudet:

Overføring av hodyr

Vi stiller visse krav for at en søknad skal kunne innvilges («særlig tilfelle»: vesentlig økning av besetningen, overgang til ny rase innen en gitt tidsperiode, m.m.)

Vi stiller krav til helse: selgerbesetning må være i TSE-klasse 5: Det må dokumenteres at varslingsplikten er overholdt de siste 2,5 årene (mao må dyreholdjournal være riktig ført og dyrene skal være korrekt merka).

Overføring av hodyr

Kjøper er ansvarlig for å fylle ut søknadsskjema korrekt og fullstendig: Vi bruker mye tid på å spore opp opplysninger pga mangelfullt utfylte skjema.

Selger skal fylle ut egeneerklæring

Vi forutsetter at opplysningene på innsendte skjema stemmer. Men det viser seg at de ikke alltid gjør det. F.eks opplysninger om innmeldte døde sauer, om dyreholdjournal osv. Dette er i så fall uheldig og får konsekvenser for søknaden.

Overføring av ver

Ingen søknad til Mattilsynet ved overføring av vær mellom besetninger innen samme sone.

Overføringa dokumenteres i kjøper og selger sin dyreholdjournal. Oppbevares i 10 år.

Husk fotbading. (Gjelder ved alle overføring av sau)

Kopplam

Dersom ikke sau fra før – ingen søknad. Må slaktes om høsten og ikke settes på til liv.

Dersom sau fra før- søknad til Mattilsynet. Må slaktes om høsten og ikke settes på til liv. Må oppstalles helt separat fra resten av besetningen.

Merkes med kvite merker.

Overføring småfe

Flytting i strid med regelverket kan føre til båndlegging dersom mistanke om smittsom sykdom. Det kan også føre til politianmeldelse.

Det er viktig å tenke gjennom konsekvensene ved ulovlig overføring av sau. Den vanligste måten å overføre smitte mellom besetninger på er med livdyr. Dette kan få store konsekvenser både økonomisk og dyrevelferdsmessig.

Dyreholdjournal

Det trengs eit minimum av notater for at dyreeigar skal kunna gjera tilsyn med eigne sauer, og for at Mattilsynet og landbruksmyndighetene skal kunna gjera tilsynsoppgåvene med sauehalda på ein forsvarleg måte.

Erfaringer så langt med inspeksjonar :

Ein del har alt på stell

Nokre bønder veit ikkje kor mange sauer dei har. (ca100-150)

Dei har ikkje oversyn med kva som har skjedd med øyrenummer som manglar

- Sjølvdauda
- Slakta
- Livdyrsalg

Sal og innkjøp (mange stolar på manns minne)

DYREHALDJOURNAL

- Alle småfeprodusentar skal føra dyrehaldjournal. Følgjande informasjon skal vera registert i journalen:
- Produsentnummer (10 siffer).
- Adresse og geografiske koordinatar.
- Produksjonstype
- Tal dyr på teljedato
- ID-nr på dyra
- Fødselsdato
- Dødsdato
- Mor og far til kvart dyr
- Vêrer og bukkar i avlsgrupper
- Alle overføringar inn/ut av dyrehaldet
- Transportdokument
- Annan kontakt med andre dyr
- Mottekne øyremærke
- Merkedato (frå 2008)
- Rase
- Eigjar skal ta vare på opplysningane i dyrehaldjournalen i minst 10 år. Dette gjeld sjølv om dyrehaldet vert avvikla. Mattilsynet har laga ein dyrehaldjournal i småferegistret som eit tilbod til produsentane. Det er frivillig om ein vil nytta denne funksjonen.

Øyremarker

Småfe som fødes i Norge skal merkes med et første øremerke i det ene øret og et andre øremerke i det andre øret før de er 30 dager gamle, men likevel før de forlater dyreholdet de er født i. Begge øremerkene skal være godkjent, jf. § 3 første ledd.

Observasjoner:

Mange merker 100 % i tråd med forskrift

Fullstendig manglende merke- dyret kan ikke sendes til slakt.

Destrueres.

Mangel på kvite merker

Villsau ofte for sein merking- Mattilsynet krever at alle lam merkes seinest 01.juli.

HELSEKORT

Dyrehaldar er ansvarleg for at all behandling, inkludert førebyggjande behandling vert ført i helsekort.

Eigar skal ta vare på opplysningane i helsekortet i minst 10 år. Dette gjeld sjølv om dyrehaldet vert avvikla.

Piggtråd

Dyrevelferdsloven § 15:

Det skal ikke brukes piggtråd i gjerde for å regulere dyrs ferdsel.

Det betyr:

- Det er ikke lov å sette opp nye piggtrådgjerder*
- Det er ikke lov å vedlikeholde/reparerer gamle piggtrådgjerder*
- Alle piggtrådrester skal fjernes fra beiter*

Godkjenning av tilhenger

Transport over 8 timer krever godkjenning av transportmiddel fra Mattilsynet. I tillegg må sjåføren ha kompetansebevis.

Godkjenning av tilhenger og andre transportmidler på reiser under 8 timer gjøres av Biltilsynet.

Transport av skadde dyr

Halte dyr

Dyr skal ikke transporteres hvis de

- ikke tar støtte på alle fire bein (er 4-5 grader halt på ett eller flere bein)
- ikke kan reise seg selv
- har tydelige problemer med å gå

Hvis dyret er synlig halt, men tar god støtte på foten (halthet grad 3), kan det i noen tilfeller transporteres hvis forholdene legges til rette for det. Slik tilrettelegging må innebære transport i eget rom med mulighet for at dyret kan legge seg ned.

Halhetsskala

Grad

0 ikke halt

1 halthet er så vidt synlig eller ikke alltid synlig

2 halthet er så vidt synlig når dyret går, men veldig synlig i raskere gangarter (trav)

3 halthet er synlig, men dyret legger god vekt på foten

4 halthet er tydelig og konstant synlig i alle gangarter – dyret legger minimal vekt på foten

5 dyret står ikke på beinet, eller viser svært liten vilje/evne til å sette vekt på foten

Kan dyret transporteres?

Gamle bruddskader – mest aktuelt på småfe. Dyr med gamle bruddskader kan vanligvis transporteres hvis de belaster alle fire beina godt (ikke mer enn 3 grader halt), og de transporteres i egen bunge eller i en bunge med bare få dyr som de går godt sammen med.

- Dyr med «svake koder» som går på hasene eller kodene, skal ikke transporteres.
- Dyr med ekstreme misdannelser eller feilbygninger i f.eks. rygg, nakke eller bein skal ikke transporteres.
- Dyr med forvokste klauver som medfører smerter og halthet, må vurderes på samme måte som annen halthet eller bevegelingsproblemer

Sauer med koldbrann

Dyr med «koldbrannjur» kan transporters hvis den akutte sykdomstilstanden er over og det ikke lenger renner puss eller væske fra juret. Det må ikke være fare for at juret skades ytterligere på transport, for eksempel fordi jurrester henger langt ned eller blodårer ligger utsatt til for skade.

Prolaps (skjede-, livmor- og endetarmsframfall)

Dyr som har framfall av skjede, livmor eller endetarm som er synlig hele tiden, skal ikke transporteres, fordi den synlige slimhinnen er svært utsatt for skader.

Dersom framfallet ikke er synlig hele tida eller framfallet er behandlet og almentilstanden er upåvirket kan dyret transporteres i egen bunge på bilen.

Bukbrokk (vom i skinn). Drektige sauer

Sau med bukbrokk som ikke går dypere ned enn til over haselddet, kan som regel transporteres.

Sau skal ikke transporteres de siste 10 % av drektighetstida. Det betyr at søyer ikke kan transporteres til slakt de siste 14 dagene før forventet lamming.

Alvorlige brudd på transportregelverket kan medføre bøter- overtredelsesgebyr.

Klipping av sau

Sau skal klippes minst en gang årlig. Klipping må skje seinest 01.juli.

Sauer med heilårsull midtsommers er dårlig dyrevelferd.

Mattilsynet ute på tilsyn

Målet er ikke å finne mest mulig avvik.

Målet er å avdekke dårlig dyrevelferd og prøve å forbedre denne.

Vi skal drive med stor grad av veiledning.

Alle rapporter godkjennes av erfaren veterinær før de sendes ut. I alvorlige saker vurderes virkemiddelbruken og rapporten godkjennes av regional fagrådgiver og jurist.

Risikobasert tilsyn

Mattilsynet sitt tilsyn skal være risikobasert.

Vi skal bruke 80 % av tida vår på 20 % av besetningene.

Risikobasert tilsyn betyr at vi fører tilsyn med alle over tid, men prioriterer de hvor sannsynligheten for og konsekvensene av regelbrudd er størst.

Målet er å avdekke dårlig dyrevelferd. Dyretragedier, men også dyrehold der mange dyr lider over tid.

Risikobasert tilsyn

Risikobasert tilsyn

Mattilsynet

Risikoklassifisering

Grønne dyrehold: Dyrevelferden er god. Regelverket følges. Liten risiko for dårlig dyrevelferd. Dyra har det bra.

Gule dyrehold: Et middels til dårlig dyrehold med klare forbedringspunkter. Flere avvik fra regelverket.

Røde dyrehold: Stor risiko for dårlig dyrevelferd. Mange og eller alvorlige brudd på regelverket. Manglende forståelse for regelverket. Manglende vilje til å følge opp pålegg. Fare for unødig lidelse hos dyr

Hvordan plukker vi ut risikodyrehold?

- historikk, lokalkunnskap problemdyrehold
- meldinger fra PP vet, KSL, Landbrukskontor
- bekymringsmeldinger
- info fra KK

Hva er et risikodyrehold?

Hvordan definerer vi et risikodyrehold?

Sau:

- historikk dårlig dyrevelferd, dårlige slakteresultat (mye P-lam og dårlige slaktevekter), dårlig tilsyn, høy dødelighet på beite, manglende etterlevelse av regelverket, dårlige hus, manglende tamhet.

Risikovurderinger

Når det gjelder dyrehold med ukjent status:

- lenge siden de har hatt tilsyn.**
- nystarta dyrehold**

Vi må få oversikt over hvordan dyrevelferden er hos disse.

Vi bruker dyrevernnemndene aktivt. Såkalte screeningtilsyn. Ideelt > 5 år siden siste tilsyn resulterer i besøk fra dyrevernnemnda.

Oppfølging fra Mattilsynet forts.

- **Bekymringsmeldinger. Vi får jevnlig inn bekymringsmeldinger fra publikum vedr sau på utegang. Det dreier seg om manglende tilgang på hus, for lite mat tilgjengelig, for dårlig tilsyn. Disse følges opp av MT med tilsyn.**
- **Videre følger vi ekstra opp dyrehold som vi har på rød og gul liste.**
- **Vi lager en tidslinje på disse og bestemmer hva som skal til for at dyreholdet får fortsette. Alternativet er avvikling.**

Oppfølging fra Mattilsynet forts.

- **Dårlige produksjonsresultater. Meldinger fra kjøttkontrollen om lave slakteveker og dårlige klasser. Vi følger videre med på produksjonsdata fra SLF. Mye P-lam og slakteveker ned mot 10-12 (4-5 for villsau) kg forekommer stadig. Da snakker vi om dårlig dyrevelferd.**
- **Slakter få lam**
- **Disse følges opp med tilsyn så langt ressursituasjonen tilsier det.**
- **Hva gjør Mattilsynet? Vi veileder. Pålegg om reduksjon av dyretall, tilleggsfôring, ekstern rådgivning, bedre tilsyn osv.**

Oppfølging fra Mattilsynet

- Avvikling av dyrehold. Evt aktivitetsnekt
- Melding til landbrukskontoret om at regelverket ikke overholdes og dermed mulig trekk i tilskott. Dersom Mattilsynet mener at dyreholdet ikke driver i henhold til god agronomisk praksis skal landbruksmyndighetene varsles i tråd med avtalen mellom Mattilsynet og statens landbruksforvaltning.

Samarbeid med landbruksmyndighetene

Årlige kontaktmøter

Felles tilsyn

Dialog om produsenter der dyrevelferden ikke ivaretas eller regelverket brytes på annen måte.

Dialogmøter også med fylkesmannen sin landbruksavdeling.